

ARCHIEFNIEUWS

NIEUWSBRIEF VAN DE COMMISSIE VOOR ARCHIEF EN DOCUMENTATIE
VAN DE NEDERLANDS GEREFORMEERDE KERKEN

Van de redactie

In dit nummer aandacht voor de relatie tussen het Landelijk Archief en de plaatselijke kerken. Ook vragen wij uw bijzondere aandacht voor de archieven van de regio's, met name voor de lacunes in deze archieven. Nogmaals een oproep.

Het Landelijk Archief en plaatselijke kerken onlosmakelijk verbonden

Dat het Landelijk Archief in zijn ruim dertigjarig bestaan een zeer belangrijk steentje heeft bijgedragen aan het opzetten en verbeteren van het archiefbeheer in onze kerken is bekend. Toch blijkt het steeds weer nodig om de aandacht te vestigen op het werk van het Landelijk Archief. Immers, de bemensing van functies van scriba en archiefbeheerder wisselt voortdurend. De afgelopen maanden heeft u in Opbouw een aantal artikelen kunnen lezen over het werk en het nut van het Landelijk Archief. Een overzicht.

Archiefopslag

In het eerste artikel in Opbouw (nr. 12, 17 juni 2005) lag de nadruk op het bijzondere karakter van het plaatselijke archief. Het is zagezegd 'het geheugen' van de gemeente. Om bepaalde kerkenraadsbesluiten te achterhalen of om de plaatselijke geschiedschrijving ter hand te nemen: een goed geordend en bewaard archief is hiervoor onmisbaar. De problematiek van het steeds maar uitdijende archief dringt zich ook in onze kerken op. Veel kerken hebben geen financiële middelen om een speciale archiefruimte in te richten of hebben geen eigen kerkgebouw, waardoor een eigen archiefruimte geen optie is.

Wat kunnen scriba's en archiefbeheerders in zo'n geval doen? In het artikel wordt gewezen op de

mogelijkheid het eigen archief (gedeeltelijk) onder te brengen bij een stads-, gemeente- of streekarchief. De kerk blijft eigenaar en de scriba hoeft indien raadpleging nodig is, niet ver te reizen.

Opgeheven kerken

Voor een bijzonder probleem komt een gemeente te staan, die besloten heeft zich op te heffen. Naast alle emoties, die zo'n ingrijpend besluit met zich meebrengt, moet ook stil gestaan worden bij een aantal praktische vragen, zoals 'waar laten we ons archief?'

Dan komt veelal het Landelijk Archief in beeld. Gemeenten, die besloten hebben zich op te heffen, kiezen bijna altijd voor het Landelijk Archief als instantie om het eigen archief onder te brengen. Immers, zo blijft de band met de NGK bestaan. Het kerkverband blijft uiteindelijk verantwoordelijk voor het beheer van en de zorg voor deze archieven. Het Landelijk Archief functioneert namelijk onder verantwoordelijkheid van de Landelijke Vergadering en rapporteert ook periodiek aan de kerken over zijn werkzaamheden.

Een tiental kerken heeft voor onderbrenging bij het Landelijk Archief gekozen en dit aantal groeit (zie ook Nieuwe aanvullingen).

Landelijk Archief en Kampen

Is het archief van de opgeheven gemeente éénmaal bij het Landelijk Archief ondergebracht, dan is het niet zo dat er niets meer met het archief gebeurt. Het archief wordt voorzien van een plaatsingslijst. En omdat het Landelijk Archief geen eigen archiefruimte heeft, komen archieven uiteindelijk in Kampen terecht bij het Archief- en Documentatiecentrum van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt). Daar is een prima depot aanwezig met goede klimatologische omstandigheden. Uiteraard blijft de landelijk archivaris verantwoordelijk voor onze archieven en kan zonder zijn toestemming geen inzage worden verkregen

Blik in de keuken

In overleg met de hoofdredacteur van Opbouw ontstond het idee om iets met deze archieven te doen. Door gebruik te maken van de rijke inhoud van deze archieven konden een aantal informatieve artikelen worden geschreven. In een drietal bijdragen werden achtereenvolgens de opgeheven gemeenten van Curaçao, Oosterbeek/Wolfheze en Middelburg beschreven en gekarakteriseerd.

Hoe is hun ontstaansgeschiedenis? Die blijkt vaak veel verder terug te gaan dan de jaren zestig van de vorige eeuw, getuige ook de aanwezige archiefstukken! Hoe functioneerden ze met veelal beperkte menskracht en middelen? Waar hielden ze zich in het bijzonder mee bezig? Zo zijn er velerlei vragen te formuleren, waarop een kerkelijk archief mede antwoord kan geven. Mede, omdat ook verschenen literatuur en mondelinge en schriftelijke informatie van oud-gemeenteleden veel gegevens kan opleveren. Ook voor de genoemde artikelen zijn deze bronnen benut.

Tot slot

Het initiatief om opgeheven gemeenten aan de vergetelheid te ontrukken zal zeker een vervolg krijgen. Er is genoeg archiefmateriaal beschikbaar. Voor wie na het lezen van bovenstaande met andere ogen naar zijn of haar eigen kerkelijk archief kijkt: waarom niet eens een artikeltje in het eigen kerkblad schrijven over de geschiedenis van de eigen gemeente of een bepaald aspect daarvan?

Wie helpt ons met de website?

Zoals u waarschijnlijk wel zult weten heeft het Landelijk Archief een website (www.ngk.nl/archief) met informatie over ons archief. Een site die regelmatig bekeken wordt. Het is, zoals nu de gang van zaken is, voor de archivaris niet mogelijk om zelf wijzigingen of aanvullingen op die website door te voeren. Graag zou hij die mogelijkheid hebben. Het bevordert de actualiteit in grote mate, temeer daar ons landelijk archief een grote schat van waardevol materiaal in bezit heeft, waarvan door b.v. studenten gebruik gemaakt kan worden.

Om dat te bewerkstelligen zouden wij graag een goed programma ter beschikking hebben om de bezoekers van de site uitgebreider van dienst te kunnen zijn.

Daarom zoeken wij iemand, een hobbyist, die er aardigheid in heeft zoiets in elkaar te zetten. Kunt u programmeren of weet u iemand die dat kan en tijd en gelegenheid heeft: u zou ons een grote dienst bewijzen door ons daarmee te helpen. Wij zullen het bijzonder op prijs stellen als u hierop wilt reageren.

Commissie voor Archief en Documentatie. Email: redactie.archief@ngk.nl.

Nieuwe aanvullingen

Het is fijn dat er toch weer wat nieuwe aanvullingen te melden zijn. We nemen graag alles in ontvangst wat aangeboden wordt, want anders vrezen we dat het toevertrouwd wordt aan oud-papier-ophalers. We kregen archieven van de opgeheven kerken van Bilthoven, Zaanstreek-Centrum en Zwijndrecht. Ook ontvingen we het archief van ds J.C. Janse en stukken van ds G. Janssen.

Reacties regio's teleurstellend

Reacties op onze oproep om achtergebleven classis/regiostukken te achterhalen bleven, zeer teleurstellend, uit. Toch willen we u graag als kerkeraden nogmaals verzoeken bij oud-kerkenraadsleden na te vragen b.v. via een stukje in het kerkblad of er soms nog dergelijke stukken bij hen in een vergeten hoekje terecht zijn gekomen. Dat geldt in het bijzonder voor de regio's Alkmaar-Zaandam, Arnhem, Enschede-Zwolle, Den Haag, Utrecht, Kerken in het Zuiden. Vooral de stukken uit de zestiger jaren zijn te belangrijk om verloren te laten gaan. Voor uw medewerking bij voorbaat hartelijk dank.

COLOFON

Redactieadres, tevens adres Landelijk Archief:
Koekoekstraat 25, 3136 XP Vlaardingen
t.a.v. dhr. D. Smits, landelijk archivaris
tel. (010)4746903
email: redactie.archief@ngk.nl
